УДК 94(327:(479.24+477))/355(470+571:477)
http://doi.org/10.46869/2707-6776-2025-34-11

Ткаченко І.В.
https://orcid.org/0000-0002-8276-3778

АЗЕРБАЙДЖАНСЬКО-УКРАЇНСЬКЕ ПАРТНЕРСТВО ТА ПОЗИЦІЯ АЗЕРБАЙДЖАНУ СТОСОВНО РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

У статті досліджуються особливості ставлення Азербайджанської Республіки до російсько-української війни, починаючи від анексії Криму, початку повномасштабного вторгнення 24 лютого 2022 р. і зростання взаємодії між Україною та Азербайджаном впродовж 2022-2025 рр. Показано, що нейтральна позиція Азербайджану щодо цивілізаційного конфлікту між РФ та Україною була значним чином обумовлена проблемою Нагорного Карабаху і участі Москви як арбітра протистояння між Вірменією та Азербайджаном. Відповідно до зміни його перебігу на користь Азербайджану і, відповідно, зменшення впливу Росії на Азербайджан, взаємини з Україною набувають важливішого значення для держави Алієвих, а якість і продуктивність співпраці в останні роки збільшуються, зважаючи на статус Азербайджану та України як стратегічних партнерів. Окрім цього, підкреслюється, що прихильне ставлення Азербайджану до України було обумовлено як їх спільною участю у пострадянських інтеграційних процесах (наприклад ГУАМ), так і позиції України стосовно війни за Карабах, у якому вона зайняла проазербайджанську позицію, засвідчивши на найвищому державному рівні підтримку територіальної цілісності Азербайджану.

Встановлено, що після вирішення карабаського конфлікту на свою користь та відновлення територіальної цілісності держави у вересні 2023 р. Азербайджан демонструє певну проукраїнську позицію і чим далі менш зважає на РФ у питанні ставлення до російсько-української війни, наданні України дієвої гуманітарної і інфраструктурної допомоги аж до розгляду можливості зняття ембарго на постачання зброї одній із сторін, а саме Україні.

***Ключові слова**: Азербайджан, Україна, російсько-українська війна, пострадянський контекст, ГУАМ, гуманітарна допомога, анексія Криму, повномасштабне вторгнення РФ.*

На момент відкритого вторгнення РФ в Україну азербайджансько-українські відносини налічували 30 років. Відновивши незалежність і суверенітет у 1991 р., обидві держави фактично не припиняли взаємодії, яка розпочалася ще в часи спільного перебування у складі СРСР і формалізувалася із започаткуванням дипломатичних відносин між двома новими незалежними націями 31 січня 1992 р.

У 1996 р. було засновано посольство України в Азербайджані, а посольство Азербайджанської Республіки в Україні було відкрито в 1997 р. Від початку незалежної державності та донині відносини між Азербайджаном і Україною здійснюються відповідно до угод між урядами й парламентами держав, приватними і державними корпораціями та згідно з вимогами міжнародного права.

Стаття опублікована на умовах відкритого доступу за ліцензією CC BY-NC-ND 4.0 (https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Бувши в минулому частинами СРСР та Російської імперії, обидві країни позбавлені взаємних історичних чи територіальних претензій, для обох з них нова російська держава (Російська Федерація) була головним економічним і торговельним партнером, обидві були, є і потенційно можуть бути жертвами імперських амбіцій колишньої метрополії. Як Азербайджан, так і Україна пройшли власний шлях пострадянського транзиту і, не маючи спільних кордонів, водночас мають багато спільного у викликах сьогодення. Від початку пострадянського буття як незалежних держав Україна та Азербайджан підтримують рівні та рівноправні відносини на основі взаємного визнання суверенітету та територіальної цілісності і прагнення до розвитку стратегічного партнерства.

Ключовим документом, який визначив розвиток міждержавних відносин, є Договір про дружбу та співробітництво між Україною та Азербайджанською Республікою (підписано 9.12.1992). В цьому документі окреслено визнання Україною та Азербайджаном одним одного як дружніх, демократичних і правових держав, майбутнє поглиблення співпраці між якими обґрунтовується «зв'язками і традиціями добрих відносин, що склалися історично». Після підписання урядами України та Азербайджану Угоди про вільну торгівлю (28.07.1995), таке бачення відобразилось і в двосторонній Декларації про поглиблення відносин партнерства (24.03.1997).

Ці документи змістовно доповнив Договір про дружбу, співробітництво і партнерство між Україною і Азербайджанською Республікою (16.03.2000), яким зафіксовано прагнення Баку та Києва розвивати відносини у формі стратегічного партнерства, що відповідає «фундаментальним інтересам народів обох держав», а також здійснювати «внесок у розбудову нової Європи». Набуттю українсько-азербайджанськими відносинами статусу «стратегічного партнерства» передувало підписання спільної декларації від 03.06.2004. В ній визначено ціль інтеграції обох держав до європейських структур та співпраці між ними в межах програми НАТО «Партнерство заради миру», Ради Євро-Атлантичного партнерства, й низки інших міжнародних організацій [3, с. 152].

Важливим моментом для партнерства України та Азербайджану стала послідовна підтримка територіальної цілісності Азербайджану з боку України за часи усіх президентів України, починаючи від Л. Кравчука і закінчуючи В. Зеленським, що було зовсім не очевидною опцією для України до окупації Криму і Донбасу в 2014 р., коли Україна опинилася в аналогічній до азербайджанської ситуації втрати частини території держави і необхідності протистояння агресору.

Обидві держави прагнули позиціонуватися як регіональні лідери, відтак і Київ, і Баку від моменту проголошення незалежності претендували на проведення самостійної зовнішньої політики. В межах її здійснення з початку 2000-х рр. вони активно співпрацювали в рамках альтернативних російським організацій і інтеграційних проєктів у пострадянському контексті, фактично

утворюючи нові центри пострадянського простору. Загалом, період 1995-2005 рр., який в Україні припав на часи президентства Л. Кучми, став відправною точкою сучасних азербайджансько-українських взаємин.

Надалі, з приходом до влади В. Ющенка й І. Алієва, поглибились міждержавні контакти в галузі економічної кооперації, приділялася особлива увага питанням асиміляції і соціалізації українців та азербайджанців в умовах спільноти проживання. Даний аспект був більш важливим для Азербайджану з огляду на існування в Україні досить значної азербайджанської діаспори, яка активно бере участь у внутрішньополітичному житті країни [1, с. 203].

І Україна, й Азербайджан прагнули бути самостійними гравцями в пострадянському контексті з претензією на регіональне лідерство, поступово дистанціюючись від Москви та ініційованих нею інтеграційних проєктів (наприклад СНД). З цією метою обидві країни ще в 1997 р. започаткували Організацію за демократію та регіональний розвиток ГУАМ – об'єднання Грузії, України, Азербайджану та Молдови задля протистояння монополії російського впливу на пострадянському просторі.

На саміті ГУАМ 22 квітня 2005 р. в Кишиневі президент України В. Ющенко закликав перетворити ГУУАМ (тоді до його складу входив і Узбекистан) на регіональну організацію, тісно пов'язану з Євросоюзом: «Ми більше не вважаємо себе уламками розваленого Радянського Союзу. Ми – суверенні держави, які прагнуть здобути належне місце в об'єднаній Європі. Сьогодні наші країни є свідками масштабних геополітичних змін на пострадянському просторі. І в цьому зв'язку нам треба чітко визначити місце і роль ГУУАМ в новій архітектурі міжнародних взаємин. На мій погляд наша мета – створення зони стабільності, безпеки й добробуту, якнайтісніше пов'язаної з Європейським Союзом, і яка б розвивалася за європейськими правилами і стандартами» [7].

На відміну від України, яка чітко визначила європейський вектор інтеграції основою свого зовнішньополітичного курсу, Азербайджан під керівництвом Гейдара та Ільхама Алієвих проводив більш обережну політику щодо інтеграції у ті чи інші міждержавні структури, розглядаючи партнерство в рамках організації як майданчик для просування своїх енергетичних проєктів. Однак, зважаючи на географічне розташування України та Азербайджану, для останнього важливішим напрямом реалізації нафтової стратегії став південний вектор, який безпосередньо не торкався української території і її транзитних можливостей.

До 2014 р. і початку російсько-української війни відносини між Україною та Азербайджаном базувалися на прагматичному партнерстві, від якого обидві сторони прагнули отримати максимальний економічний і геополітичний ефект. Дружні відносини з боку України визначили як участь у спільних регіональних ініціативах ГУАМ та «Східне партнерство», так і загальний контекст пострадянських перетворень – коли нові незалежні держави фактично з нуля

вибудовували відносини й зі світом загалом, і з колишніми радянськими республіками зокрема.

Як стверджував З. Самедзаде у цілком спокійному 2013 р., Азербайджан приділяв особливу увагу двостороннім відносинам з окремими іноземними державами, котрі формують логічну єдність із його багатосторонніми відносинами: «Азербайджан має великий потенціал у розвитку співробітництва в найрізноманітніших галузях з державами світу, зокрема і з Україною. Ставлення Азербайджана й України до геополітичних та економічних подій у регіоні, до реалізації трансрегіональних економічних проєктів, здійснених у рамках різних міжнародних організацій, демонструють повну відповідність їхніх позицій і рівень якості співпраці між цими двома країнами. Обидві країни є повноправними членами Ради Європи, Організації з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ), Співдружності незалежних держав, Організації за демократію і економічний розвиток (ГУАМ), Організації Чорноморського економічного співробітництва (ОЧЕС)» [8, с. 14].

Разом із тим, контакти в межах даних об'єднань не призвели до створення реального військово-політичного блоку як альтернативного російському ОДКБ, оскільки до 2014 р. Україна та Азербайджан перебували у різних позиціях стосовно свого суверенітету – до анексії Криму Україна, хоча і підтримувала Азербайджан у питанні відновлення його територіальної цілісності, все ж обмежувалася політичними деклараціями та продажем зброї Азербайджану. У 2014-2020 рр. Україна й Азербайджан стали рівнозначними жертвами агресії і продовжували підтримувати одне одного на рівні політичних заяв та декларацій. А вже в 2020 р. Азербайджан скористався погіршенням російсько-вірменських відносин і почасти відновив контроль над Карабахом. Зрештою вирішення «карабаського питання» завершилося повним відновленням азербайджанського суверенітету над регіоном восени 2023 р., що уможливилося зокрема й унаслідок ослаблення геополітичного впливу Росії на Південному Кавказі з початком широкомасштабної російсько-української війни у 2022 р.

Тож, позицію Азербайджану стосовно російсько-української війни, яка полягає не лише у збереженні стратегічного партнерства з Україною і надання дієвої гуманітарної допомоги (з перспективою підключення військових поставок в силу поступового погіршення взаємин з РФ у 2022-2025 рр.), визначено всім перебігом багатолітньої співпраці з Україною в економічній, військовій і геополітичній сферах, ключовими аспектами якої були: 1) військово-технічна співпраця (передусім продаж Україною зброї і військово-технічного спорядження Азербайджану); 2) співпраця щодо поставок енергоресурсів Україні та реалізації проєктів їхнього транзиту до ЄС; 3) позиція України щодо Нагорного Карабаху й, аналогічно, Азербайджану щодо Криму, Донбасу з 2014 р. і відкритого вторгнення Росії в Україну після 24.02.2022.

Військово-технічне співробітництво України й Азербайджану стало можливим як завдяки поразці останнього у першій карабаській війні в 1994 р.,

так і згубній політиці незалежної України від Л. Кравчука до В. Януковича, яка знайшла свій вияв зокрема й у масовому розпродажі запасів радянської зброї, яка залишилася в Україні після розпаду СРСР. Саме це значною мірою уможливило анексію Криму без жодного опору і наступну окупації значної частини території України. Корумпована влада, без жодних вагань торгуючи безпекою країни, раніше за інші пострадянські держави усвідомила, що зміцнілі завдяки енергоресурсам фінансові можливості Азербайджану перетворюють його на привабливого споживача практично всіх радянських озброєнь, якими володіла Україна. Зворотний український інтерес до азербайджанських вуглеводнів і прагнення зменшити залежність в енергетичній сфері від Росії підштовхнули офіційний Київ до поглиблення співпраці у мілітарній сфері.

Згідно з даними, опублікованими в журналі «Moscow Defence Brief», за період між 2000-2007 рр. Азербайджан придбав в України 12 винищувачів МІГ-29 та 2 МІГ-29УБ радянського виробництва, а також 12 навчально-бойових літаків L-39 чеського виробництва; 36 одиниць 130-мм гармат М-46, 45 танків Т-72, дві БМП-1 радянського виробництва, три БТР-3У українського виробництва, 85 мінометів ПМ-38, а також 12 реактивних систем залпового вогню 9РК58 «Смерч» радянського виробництва. Крім того, Азербайджан закупив в Україні 55 122-мм гаубиць Д-30А, а в 2007 р. – чотири БТС-4Б, а також штурмовик СУ-25 УТГ8, який свого часу створювався для базування на авіаносці «Тбілісі», більш відомому як «Адмірал Кузнєцов».

У 2008 р. Азербайджан продовжував закупівлю бронетехніки радянського виробництва, отримавши у своє розпорядження 70 БТР-70, а також 18 артилерійських систем 2С110, більш відомих як САУ «Гвоздика». У реєстрі звичайних озброєнь ООН, крім того, повідомлялося, що в 2009 р. Азербайджан придбав в України винищувач МІГ-29Б, а також 11 ударних вертольотів Мі-24, модернізованих для ведення бойових дій у нічний час. У інші роки, зокрема у 2012 р., Азербайджан продовжував брати участь у вигідному для нього розпродажу військової техніки Україною, придбавши 14 одиниць евакуаційних машин БТС-5Б, створених на базі танка Т-72 [9].

Від 2013 р. співпраця у мілітарній сфері практично завмерла. Азербайджан назагал завершив комплектацію своєї армії, також паралельно закуповуючи російську і турецьку зброю. Україна ж із анексією Криму і початком війни з Росією на Донбасі мусила припинити розпродаж залишків радянської зброї, використовуючи їх для власного захисту. Україна ж продемонструвала прихильність Азербайджану, продаючи зброю йому та не продаючи його вірменським противникам. На певному етапі надходження української зброї дозволило Азербайджану нівелювати початкову військово-технологічну перевагу Вірменії, забезпечену практично безкоштовними поставками російських озброєнь.

У енергетичній сфері стартові позиції наших держав різнилися. Залежність від російських вуглеводнів суттєво ускладнювала зовнішньополітичну

активність України, тож нагальною потребою була диверсифікація шляхів постачання нафти й газу та маршрутів їх постачання. Насамперед Азербайджан потребував не лише надійних споживачів ресурсів, видобування яких стрімко зростало в 1990-2000-х рр., але й розгалуженої мережі нафто- і газопроводів.

Хоч Україна і не була пріоритетним партнером для Азербайджану, який розбудовував свою мережу доставки нафти й газу переважно через Південний Кавказ і Туреччину, з 2010-х рр. він дедалі більше співпрацює з Україною у сфері енергетичних проєктів. У 2011 р. Україна імпортувала з Азербайджану 1,5 млн т нафти, що було спробою дещо зменшити залежність від Росії і налагодити дієвішу співпрацю в рамках ГУАМ. Мета організації полягала не лише у створенні альтернативних російським можливостей спільної пострадянської трансформації, а й у прискоренні економічного зростання, налагодженні транспортних коридорів, поглибленні взаємокорисних торговельних відносин [10, с. 167] і взаємин в енергетичній сфері – насамперед між Азербайджаном та Україною.

У 2011 р. Державна нафтова компанія Азербайджанської Республіки (State Oil Company of Azerbaijan Republic, SOCAR) відкрила в Україні 17 заправочних станцій, що засвідчило зростання інтересу до українського ринку збуту нафти та нафтопродуктів. Далі були як подальша розбудова мережі станцій SOCAR, так і придбання на початку 2017 р. нафтового терміналу Sintez oil в Одеському порту для постачання нафти на Кременчуцький (Україна) та Мозирський (Білорусь) НПЗ. Відбувалося й розширення контактів у соціальній і гуманітарній сферах, що виявилося в інвестиціях компанії у соціально-інфраструктурні, освітні та культурні проєкти, найбільшим з яких став парк імені Гейдара Алієва в Києві [11]. Вагомими на регіональному рівні стали культурні зв'язки з м. Ірпінь Київської обл., де існують вулиця і сквер, а також школа імені Заріфи Алієвої – дружини Г. Алієва і матері нинішнього президента Азербайджана І. Алієва.

Події 2014 р. в Криму і на Донбасі поставили Азербайджан і Україну у схоже становище жертв збройної агресії Вірменії та РФ відповідно. Україна одразу зробила вибір у вірмено-азербайджанському конфлікті на користь Баку і послідовно вустами всіх своїх президентів наполягала на поверненні втрачених територій до складу Азербайджану, продавала азербайджанській армії зброю та військове спорядження. Хоча до осені 2023 р. Азербайджан залежав від російської позиції з карабаського питання, теж підтримав Україну щодо непорушності її територіальної цілісності і міжнародно визнаних кордонів української держави. Позиція офіційного Баку в українській війні обумовлювалася як необхідністю дотримуватися міжнародного права (що відповідало його власній потребі повернути втрачені території під час першої карабаської війни), так і характером азербайджансько-українських взаємин, які ґрунтувалися на взаємоповазі та цивілізованому узгодженні інтересів у пострадянському й інших контекстах.

Ставлення обох держав до територіальних конфліктів і окупації їх територій мали і мають багато спільного. Це насамперед підтримка територіальної цілісності, яка з боку Азербайджану не змінилася навіть після остаточного вирішення ним карабаського питання на свою користь восени 2023 р., критика дій окупантів, пошук дипломатичних і інших шляхів вирішення територіальних спорів. Позиціонування Азербайджану щодо анексії Криму, війни на Донбасі, а згодом і повномасштабного вторгнення РФ в Україну визначалися необхідністю збереження партнерських взаємин із Києвом із одночасним уникненням загострень з Росією як модератором по Карабаху, чий «миротворчий» контингент до того ж розміщувався тут у 2020-2023 рр.

Анексія Криму та російсько-українська війна стали серйозним викликом усьому світовому порядку. Як і інші цивілізовані держави світу, Азербайджан підтвердив відданість міжнародному праву та підтримав Україну і її позицію у цих питаннях. Навіть попри залежність від Росії у вирішенні карабаського конфлікту, Азербайджанська Республіка у 2014 р. заявила про підтримку територіальної цілісності України. І, оскільки результати «референдуму» в Криму не мали юридичної сили, жоден державний службовець Азербайджану не відвідував Крим після подій 2014 р., що має важливе значення для азербайджансько-українських відносин. Азербайджанські депутати висловили свою позицію щодо референдуму, називаючи ці дії сфальсифікованими, що порушують норми міжнародного права [5]. Таким чином, Азербайджан засудив дії Росії та висловився на підтримку України та її суверенітету.

Водночас, Азербайджан зумів використати агресію Росії для привернення міжнародної уваги до карабаського питання. Згодом, скориставшись ослабленням впливу РФ на Південному Кавказі після її повномасштабного вторгнення в Україну та розладу з новою владою Вірменії, восени 2023 р. здобув остаточну перемогу у, здавалося б, давно і міцно «замороженому» конфлікті.

Поглиблення партнерства між нашими державами після початку російської агресії виявилося не лише у формальній і неформальній підтримці Азербайджаном української позиції, а й у тіснішій кооперації в енергетичній сфері.

14 липня 2016 р. на спільній прес-конференції із президентом І. Алієвим у Баку президент України П. Порошенко подякував Азербайджану за невизнання анексії Криму: «У центрі уваги переговорів перебувало головне для наших країн питання – це взаємна підтримка суверенітету, територіальної цілісності і незалежності наших держав. Україна зі свого боку наголосила на категоричній неприйнятності збереження статус-кво Нагірного Карабаху і з великим задоволенням сприйняла тверду позицію Азербайджану щодо невизнання анексії Криму і підтримки територіальної цілісності України в міжнародно визнаних кордонах» [6, с. 32].

Під час візиту П. Порошенка до Баку розглядалося й питання відновлення проєкту Одеса-Броди. Готовність Азербайджану взяти участь у добудові цього нафтопроводу з продовженням його до Гданська та Полоцька мало стратегічне значення для України, яка могла стати постачальником каспійської нафти до Європи. З боку Азербайджану ця готовність була як способом підтримки України, так і демонстративним кроком розвивати власні енергетичні можливості всупереч позиції РФ і не зважаючи на російські інтереси в енергетичній сфері.

Варто лише погодитися з думкою азербайджанських дослідників, що проєкти на зразок «Одеса-Броди», як частина більш масштабного «Баку-Супса-Одеса-Броди-Полоцьк-Гданськ», не варто називати провальними, а краще розглядати в контексті розвитку всієї енергетичної інфраструктури Євразії. Головною причиною гальмування реалізації задуму стала активна протидія РФ непідконтрольним їй інтеграційним ініціативам та енергетичним коридорам на пострадянському просторі [12].

РФ, яка з поверненням до влади В. Путіна в 2012 р. почала поворот до звичних для себе імперських практик, виступала категорично проти неконтрольованих нею процесів на пострадянському просторі. І в цьому аспекті, попри нібито «союзницькі» взаємини з Азербайджаном, вона ніколи не вважала жодну країну пострадянського простору рівноправним партнером. Щодо України як найпотужнішого опонента це вилилося в окупацію Криму, Донбасу і зрештою у повномасштабну війну з 2022 р. Відносно ж Азербайджану мали місце з одного боку намагання утримати його в сфері геополітичного впливу завдяки модерованому Кремлем карабаському конфлікту, а з іншого – перешкоджання реалізації енергетичних інтересів Азербайджану без огляду на Москву.

Позиція Азербайджану щодо підтримки територіальної цілісності України і намагання розбудовувати енергетичну співпрацю з Україною викликали негативну реакцію Москви, надто зважаючи на прямий вихід SOCAR на український ринок у 2017 р. Придбавши термінал Sintez oil в Одеському порту, Азербайджан не лише підтримав Україну в її прагненні диверсифікувати шляхи постачання енергоресурсів і зменшити свою залежність у цьому від РФ, але й кинув виклик російській монополії щодо постачання нафти й газу на європейський ринок.

«Провина» терміналу, що його Росія показово і демонстративно зруйнувала в серпні 2025 р., полягала в тому, що він призначався для прийняття, транспортування та зберігання нафти та нафтопродуктів у гавані Одеського морського порту. Його інфраструктура включала залізничний під'їзний шлях, одну зливо-наливну естакаду, чотири глибоководні пристані, а також резервуарний парк із 37-ми резервуарів загальною місткістю 247 тис. кубометрів. Угода була частиною пакету домовленостей, які передбачали

щорічні поставки 1,3 млн т нафти Azeri light на Кременчуцький НПЗ, який згодом також став об'єктом масованих обстрілів з боку окупаційних військ РФ.

Для України імпорт азербайджанської нафти став важливим елементом енергетичної безпеки, а також свідченням комплексної підтримки українського напрямку експорту енергоресурсів Азербайджаном. А сам термінал в Одесі став ключовим об'єктом української енергетичної інфраструктури. Навіть в умовах війни частина поставок нафти в Україну відбувалася саме через нього. І він же зрештою може стати причиною зняття ембарго на постачання азербайджанської зброї в Україну, адже, на думку деяких експертів, Баку може відповісти на демонстративне знищення своєї власності наданням військової допомоги Україні, включаючи «зворотні» поставки проданих нею раніше озброєнь на пільгових умовах [13].

Протягом 2014-2022 р. Азербайджан, попри значну залежність від Росії, чітко дотримувався своїх міжнародних зобов'язань і не допускав жодної участі офіційних представників у заходах на окупованих Росією територіях України. Цьому сприяла як послідовна підтримка Україною законних вимог Азербайджану щодо Карабаху, так і чітка реакція України на т.зв. «референдум», який відбувся 20 лютого 2017 р. на території Нагірного Карабаху: Київ однозначно не визнав його результатів і правомірності. Азербайджанська сторона тоді вкотре заявила про невизнання тимчасової окупації Криму. Надзвичайний та Повноважний Посол України в АР О. Міщенко наголошував: «Ми дуже вдячні, що за час окупації Криму жоден чиновник не відвідував Крим, при тому, що з російської сторони, як ми знаємо, були спроби щось таке організувати. Азербайджан дуже чітко дотримується своєї позиції» [14].

Відкрите вторгнення РФ в Україну 24 лютого 2022 р. стало черговим викликом для системи глобальної безпеки загалом і пострадянського простору зокрема. Вперше від часів Другої світової війни в Європі відбувається повномасштабна війна із застосуванням усіх видів озброєнь, окрім ядерних. Утім, ядерний шантаж з боку РФ і постійні погрози застосування ЯЗ стали фактором, який визначає не лише перебіг російсько-української війни, але і значною мірою формує ставлення до «СВО» і України країнами світу і колишніми республіками СРСР.

Напередодні нападу 15 січня 2022 р. президенти України й Азербайджану підписали в Києві Декларацію про поглиблення стратегічного партнерства. Згодом 22 лютого президенти Азербайджану та Росії підписали в Москві Декларацію про союзницьку взаємодію. Це, а також наростання згодом суперечностей між Азербайджаном і РФ, які виявилися у збитті азербайджанського літака російською ППО в грудні 2024 р., розправою над представниками азербайджанської діаспори в Єкатеринбурзі, знищенні азербайджанських інфраструктурних об'єктів в Україні тощо, визначає як ставлення до російсько-української війни з боку офіційного Баку, так і потреби

та перспективи зростання співробітництва між Азербайджаном і Україною в енергетичній, гуманітарній та політичній сферах.

У 2022 р. Азербайджан демонстрував баланс нейтральності, уникаючи конфронтації з РФ з огляду на наявність російських «миротворців» на території Карабаху. Пріоритетними для І. Алієва були вирішення проблеми російських військ у Карабасі, підписання мирної угоди з Вірменією, розширення мережі інфраструктурних проєктів у регіоні тощо. Саме тому, підтримуючи баланс у відносинах із Росією і Україною, Азербайджан утримався від проголошення офіційної позиції [5].

Відтак, Азербайджан та його керівництво, насамперед особисто президент Алієв, на офіційному рівні дотримувалися нейтралітету, не зайнявши прямо позицію підтримки ні Росії, ні України. Однак, уникаючи відкритої конфронтації з Росією, Азербайджан, його офіційні органи влади та громадянське суспільство назагал засуджують агресивні дії РФ в Україні. Хоча початок вторгнення і не викликав однозначної реакції з боку МЗС Азербайджану, а І. Алієв лише висловив готовність виступити посередником між Росією та Україною 26 лютого 2022 р. (спільно з президентом Туреччини Р. Ердоганом), російсько-українська війна опинилася в центрі уваги як азербайджанських ЗМІ, так і власне громадян країни.

Сам Алієв з плином війни став дозволяти собі дедалі різкіші заяви щодо т.зв. «СВО» і надавати більшу підтримку Україні як у політичній, так і в гуманітарній площині. 29 квітня 2022 р. І. Алієв заявив про підтримку територіальної цілісності України на Міжнародній конференції «Південний Кавказ: розвиток та співпраця в Баку»: «Ми підтримуємо територіальну цілісність України, як і інші країни, і відкрито заявляємо про це, не ховаємося за деревом. Так, ми не заперечуємо, що у нас добрі стосунки з Росією. Принципи міжнародного права в жодному разі не мають спотворюватися через політичну перевагу» [6, с. 33].

29 квітня 2022 р. відновило роботу посольство Азербайджану в Україні і в Україну почала надходити гуманітарна допомога, а також було забезпечено підтримку в сфері енергетики і міжнародного енергетичного співробітництва, відновлення за допомогою Азербайджану інфраструктурних об’єктів Київської області після її звільнення від російської окупації тощо. Остаточне (на даний момент) вирішення карабаського питання на користь Азербайджану дозволило йому більш вільно почуватися щодо розвитку азербайджансько-українських відносин без огляду на позицію РФ щодо України.

Непродумані дії Росії щодо Азербайджану і зневага до його інтересів в останні роки, численні заяви у російських медіа та заклики до «проведення СВО на Кавказі» (зокрема до бомбардування Баку та його нафтогазової інфраструктури в Каспійському морі), уникнення відповідальності щодо збитого російською ППО літака в грудні 2024 р. делалі більше схиляють південнокавказьку державу до поглиблення співпраці з Україною і дедалі

гостріших заяв на адресу Росії протягом 2024-2025 рр. Таким чином, від початку відкритого російського вторгнення в Україну 24 лютого 2022 р. і до нині позиція Азербайджану проходить шлях від нейтральності та балансування інтересів з огляду на російську позицію і присутність військ РФ в Карабасі – через надання Україні гуманітарної та інфраструктурної допомоги – і до власне політичної підтримки.

Серед прикладів останньої – виступ І. Алієва на ІІІ Шушинському глобальному медіа-форумі, у якому він сказав, звертаючись до українців: «Ніколи не погоджуйтесь із окупацією. Українці не повинні здаватися і миритися з порушенням своєї територіальної цілісності» [15]. Такі слова президента Азербайджану викликали різку реакцію з боку РФ, депутатів Держдуми, «медіа-експертів», продовжившись показовим знищенням Росією азербайджанських енергетичних об'єктів в Україні, насамперед терміналу SOCAR у Одеській області, НПЗ в Кременчуці, який працював на нафті Azeri light та ін. Та попри руйнування і знищення енергетичної інфраструктури, такі дії агресора лише сприяють поглибленню азербайджансько-українських відносин і зміні ставлення офіційного Баку до війни на користь української позиції.

Симпатії ж азербайджанської громадськості і без того належать Україні. Представники низки політичних партій, громадські і політичні активісти, правозахисники і журналісти провели численні акції протесту перед посольствами Росії та України на підтримку України. Вони розглядають «СВО» як вторгнення Росії в Україну, активно просуваючи таке бачення в національних ЗМІ. Уряд Азербайджану, на думку Ч. Юйяня, не чинить жодних перешкод проведенню антиросійських публічних заходів, що також визначає назагал негативне ставлення до російської «спецоперації» [2, с. 129].

Чітке розуміння, хто є агресором в російсько-українській війні, стало причиною позитивного та співчутливого ставлення азербайджанців до України як до жертви агресії. Маючи історичний і болючий для держави приклад втрати 20% території держави внаслідок поразки у Першій карабаській війні, громадяни і керівництво Азербайджану надавали Україні значну й дієву гуманітарну допомогу від початку вторгнення. Так, із 26 лютого 2022 р. за результатами домовленості президента України В. Зеленського та президента Азербайджану І. Алієва автомобілі ДСНС України та служби швидкої медичної допомоги безкоштовно отримували паливо від азербайджанської державної нафтової компанії SOCAR Energy Ukraine [4, с. 98].

Загалом, Азербайджан став однією з перших країн світу, які відгукнулися на війну в Україні своєю безоплатною допомогою. Двічі вона була відправлена з території Польщі на початку вторгнення на суму 5,5 млн євро, загальною вагою 380 т. Третя допомога була надана Україні 21 квітня 2022 р., до її складу, загальною вагою 170 т, увійшли лікарські медичні препарати та медичні

витратні матеріали на суму 3,37 млн азербайджанських манатів, а також продукти харчування на суму 1 млн манатів [5].

Надання Азербайджаном гуманітарної допомоги Україні стало красномовним виявом позиціонування цієї пострадянської держави щодо російсько-української війни, будучи не лише жестом милосердя до жертв агресії, а й цілком зваженим і відповідальним кроком на підтримку нашої держави. Загалом протягом 2022 р. Азербайджан передав Україні понад 1050 т допомоги на загальну суму понад 17,6 млн дол. США. Для України, яка від осені 2022 р. потерпає від масштабних ракетних обстрілів енергетичної інфраструктури, важливе значення мали не лише поставки медикаментів та продуктів, але й генераторів і трансформаторів для посилення української енергетики [16].

У 2023-2024 рр. Азербайджан переважно концентрував зусилля на наданні гуманітарної допомоги для енергетичного сектору України. Так, у січні 2023 р. було передано 45 електростанцій резервного живлення, а в липні того самого року указом президента Міністерству енергетики Азербайджану виділено 7,6 млн дол. США на закупівлі електрообладнання для України. У червні 2023 р. Азербайджан надав допомогу для ліквідації наслідків руйнування Каховської ГЕС, а в липні виділив майже 8 млн доларів на підтримку української енергетики, зокрема на закупівлю та передачу електрообладнання [17].

Азербайджанська допомога українському енергосектору стала одним із факторів його стійкості в умовах постійних обстрілів і знищення електростанцій та електричних розподільчих мереж окупаційними військами РФ. Зокрема, згідно з розпорядженням І. Алієва від 17 липня 2023 р. гуманітарний вантаж, підготовлений азербайджанським Міненерго для підтримання стійкого енергозабезпечення українських територій, включав понад 555 тис. м електричних кабелів та проводів [18].

Загалом, від початку повномасштабної війни до квітня 2024 р. Азербайджан надав Україні гуманітарної допомоги на понад 20 млн дол. США. З березня 2022 р. в Україну з Азербайджану надійшло 95 партій енергетичного обладнання загальною вагою понад 1585 т, зокрема 51 силовий трансформатор, 111 трансформаторних підстанцій тощо. Завдяки цій допомозі в Україні було проведено масштабну реконструкцію та додано до енергомережі понад 2,2 ГВт потужності. Гуманітарна допомога південнокавказької держави, зокрема енергетичне обладнання, сприяла відновленню енергетичної інфраструктури України, серйозно постраждалої під час війни. Це дало змогу підтримувати енергетичну безпеку країни, забезпечуючи стабільність в енергосистемі [19].

Станом на весну 2025 р. загальна сума допомоги, наданої Азербайджаном Україні для відновлення і гуманітарних цілей в умовах війни, перевищила 40 млн дол. США і продовжує динамічно зростати. Від 2022 р. в Україну відправлено 134 трансформатори та комплектних трансформаторних

підстанцій, 70 генераторів і понад 3,4 млн метрів електричних кабелів і проводів [20], що якнайкраще характеризує позицію Баку щодо України загалом і російсько-української війни зокрема.

На користь проукраїнської орієнтації Азербайджану на тлі відновлення ним своєї територіальної цілісності й очікуваного укладення мирної угоди з Вірменією свідчить і підписання 28 липня 2025 р. групою компаній «Нафтогаз» угоди з компанією SOCAR Energy Ukraine на закупівлю азербайджанського газу, перша партія якого надійшла в Україну через Болгарію та Румунію. Запуск цього маршруту має стратегічне для України і її співробітництва з Азербайджаном значення, оскільки знижує енергетичну залежність від російського газу, активізує співробітництво з Баку як із партнером з регіональної енергетики, наповнюючи стратегічне партнерство реальними спільними проєктами, та демонструє готовність України відігравати більшу роль у розвитку альтернативних російським енергетичних тематик на європейському ринку.

Це партнерство, а точніше красномовна реакція РФ на нього у вигляді знищення азербайджанських енергетичних об'єктів в Україні у серпні 2025 р., може стати причиною розблокування поставок зброї Україні з Азербайджану, про що вже неодноразово йшлося в заявах представників офіційного Баку як реакції на зухвалі дії РФ щодо власності SOCAR в Україні. Президент України ще в квітні 2022 р. наголошував, що Україна має підтримку Азербайджану, але не зброєю [6, с. 33], адже на той час ще не було остаточно вирішено карабаське питання.

Його вирішення на користь Азербайджану і близькість підписання мирної угоди з Вірменією дають Баку більше простору в цьому питанні. А якщо зважати на те, що атаки росіян по азербайджанській власності й енергетичних проєктах не можуть не викликати відповідної реакції, імовірність військової підтримки України з боку Азербайджану вже далеко не нульова. Так, ще 10 серпня 2025 р., після першого обстрілу нафтового терміналу SOCAR в Одесі, було заявлено, що Азербайджан може розглянути зняття ембарго на постачання Києву озброєння, якщо російський режим продовжить удари по українській газовій інфраструктурі, або по об'єктах азербайджанських компаній в Україні [21]. Російською реакцією на подібні заяви й азербайджансько-українське зближення стало повне знищення терміналу SOCAR в Одесі у ніч проти 18 серпня 2025 р. Подальші події покажуть, наскільки подібні заяви офіційного Баку відповідатимуть дійсності, але шанси України отримати принаймні частину проданої раніше радянської зброї зростають, як зростає і загалом підтримка України Азербайджаном у визвольній війні з колишньою метрополією.

Отже, Азербайджан та Україна у пострадянському контексті мають багато спільного, що визначає як самі їхні двосторонні взаємини, так і ставлення Азербайджану до російсько-української війни. Будучи в минулому

республіками колишнього СРСР, після проголошення незалежності вони змушені були шукати своє місце як у системі міжнародних відносин, так і власне на пострадянському просторі. Прагнучи регіонального лідерства та зважаючи на потребу зменшення залежності від Москви, Україна й Азербайджан стали фундаторами ГУАМ, плідно співпрацювали в межах СНД і Східного партнерства. Взаємини, що набули стратегічного значення, мали і мають великий потенціал розвитку, насамперед в енергетичній сфері, розбудові логістики та спільних інфраструктурних проєктів.

Ставлення Азербайджану до України в умовах російської агресії, попри союзницькі і глибокі партнерські відносини з РФ, обумовлене послідовною підтримкою України територіальної цілісності та суверенітету Азербайджану над окупованими Вірменією територіями на офіційному і приватному рівнях. Азербайджан у 2020-2023 рр. зумів повернути окуповані території, натомість Україна внаслідок анексії Криму, війни на Донбасі та повномасштабного вторгнення 2022 р. нині перебуває в аналогічній до азербайджанської ситуації1990-2020-х рр.

Від початку анексії Криму Азербайджан виробив свою позицію у відносинах із Україною та РФ. Офіційний Баку засудив агресію і впродовж 2014-2025 рр. дотримується принципу непорушності територіальної цілісності України. Те, що жоден азербайджанський посадовець не відвідував окупований Крим, свідчить про розуміння необхідності дотримуватися міжнародного права в ситуації з Україною аналогічно до відповідної української позиції стосовно Азербайджану.

Характер взаємин Азербайджану з РФ і залежність від позиції Москви щодо карабаського питання визначила назагал нейтральне ставлення влади АР до російсько-української війни. Однак цей нейтралітет не є непорушним і поступово змінюється на користь України як з огляду на ворожі дії Росії щодо азербайджанських інтересів, так і зважаючи на зменшення російського впливу на Південному Кавказі від осені 2023 р.

Повномасштабне вторгнення посилило підтримку Азербайджаном України. Досі це була насамперед політична підтримка на рівні офіційних заяв і дипломатичних зустрічей керівництва обох держав, критики загарбницьких дій РФ та їх засудження у ЗМІ. Важливе значення має гуманітарна допомога Азербайджану, яка є чи не найбільшою з боку пострадянських держав. Зокрема допомога енергосектору й інфраструктурі України стала запорукою стабільності її енергетичної системи, дозволивши уникнути (разом із допомогою від інших партнерів) масштабної гуманітарної катастрофи внаслідок обстрілів РФ. Незважаючи на додержуване офіційним Баку ембарго на постачання зброї Україні, Азербайджан демонструє прихильність українській позиції щодо повоєнного врегулювання і час від часу спільно з Туреччиною пропонує своє посередництво у справі дипломатичного вирішення конфлікту.

Азербайджан, попри відновлення власної територіальної цілісності, розуміє війну в Україні передовсім як загрозу регіональній стабільності. Більше того, позиція РФ і її окремих представників, які дозволяють собі антиазербайджанські випади, а також спрямовані проти національної безпеки Азербайджану конкретні дії (що потенційно не виключають і прямої військової загрози з боку РФ та її спільника Ірану), змушують цю південнокавказьку державу розглядати різні способи допомоги Україні – аж до постачання Києву зброї в разі подальшого загострення російсько-азербайджанських суперечностей.

Список використаних джерел та літератури

1. Белащенко Д., Шоджонов И. Украинско-азербайджанские отношения: основные сферы сотрудничества, проблемы и перспективы развития. URL: https://cyberleninka.ru/article/n/ukrainsko-azerbaydzhanskie-otnosheniya-osnovnye-sfery-sotrudnichestva-problemy-i-perspektivy-razvitiya/viewer
2. Юйянь Ч. Анализ позиции и отношения правительств и граждан тюркоязычных стран к специальной военной операции России на Украине. *Вестник Пермского университета. Серия: Политология.* 2024. Вып. 18. № 2. С. 126-134.
3. Берегута В. Нормативно-правові засади двосторонніх відносин України з державами Південного Кавказу. *Політичне життя.* 2025. № 2. С. 149-159.
4. Берегута В. Гуманітарна допомога держав Південного Кавказу Україні під час російсько-української війни. *Публічна політика в умовах війни та міжнародних викликів: Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Вінниця, 17 квітня 2025р.).* Донецький національний університет імені Василя Стуса, 2025. С. 96-101.
5. Мустафазаде Парвана Т. Позиція Азербайджану в російсько-українській війні. URL: http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/237/6344/13380-1?inline=1
6. Джалілов Н. Ставлення Азербайджанської Республіки до повномасштабного вторгнення Росії на територію України. *Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність.* 2023. Випуск 38. С. 31-40.
7. Саміт ГУУАМ у Кишиневі – орієнтир на Європу. 2005. URL: https://www.bbc.com/ukrainian/news/story/2005/04/printable/050422_guuam_started
8. Самедзаде З. Стратегия развития экономики Азербайджана. *Економіст.* 2013. № 5. С. 11-15.
9. Военное сотрудничество Азербайджана и Украины в 1994-2014 гг. URL: https://azerhistory.com/?p=30647
10. Кудряченко А., Солошенко В. Азербайджанська республіка: засади успішних трансформаційних перетворень. *Проблеми всесвітньої історії.* 2021. № 4(16). С. 155-174.
11. Ахундова А. Основные направления транснационализации нефтегазовой отрасли Азербайджана. URL: https://archive.interconf.center/index.php/2709-4685/article/view/719
12. Баба-заде Мехрібан В., Мустафазаде Парвана Т. Тенденція розвитку двосторонніх відносин: Азербайджан і Україна. *Науковий огляд.* 2024. № 1(93). С. 6-22. URL: https://naukajournal.org/index.php/naukajournal/article/view/262
13. Когда и у кого SOCAR приобрела уничтоженный российскими ударами нефтяной терминал? 2025. URL: https://haqqin.az/news/357403
14. Тихоненко І., Андрущак О. Українсько-азербайджанські відносини за президентства Петра Порошенка. *Молодий вчений.* 2019. № 3(67). С. 170-173. URL: https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/2806/2779

15. Президент Ильхам Алиев посоветовал украинцам не мириться с оккупацией. URL: https://azconsulate.com.ua/ru/prezydent-ylham-alyev-posovetoval-ukrayntsam-ne-myrytsya-s-okkupatsyej
16. Азербайджан передал Украине гуманитарную помощь на более чем 17 миллионов долларов. 2023. URL: https://rubryka.com/ru/2023/01/23/azerbajdzhan-peredav-ukrayini-gumanitarnu-dopomogu-na-ponad-17-mln-dolariv
17. Азербайджан надасть Україні електротехнічне обладнання на суму $ 2 млн. 2025. URL: https://fact-news.com.ua/azerbaydzhan-nadast-ukraini-elektrotehnichne-obladnannya-na-sumu-2-mln
18. Из Азербайджана в Украину отправлена очередная партия гуманитарной помощи. 2023. URL: https://azertag.az/ru/xeber/iz_azerbaidzhana_v_ukrainu_otpravlena_ocherednaya_partiya_gumanitarnoi_pomoshchi-2806543
19. Гуманітарна допомога Азербайджану важлива для енергетики України. 2024. URL: https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/humanitarna-dopomoha-azerbaydzhanu-vazhlyva-dlya-enerhetyky-ukrayiny
20. Азербайджан отправил вторую партию гуманитарной помощи в Украину. 2025. URL: https://www.aa.com.tr/ru/мир/азербайджан-отправил-вторую-партию-гуманитарной-помощи-в-украину/3479475
21. Азербайджан може зняти ембарго на зброю для України через атаки росіян. URL: https://www.rbc.ua/rus/news/azerbaydzhan-mozhe-znyati-embargo-zbroyu-1754845293.html

References

1. Belashchenko, D., Shodzhonov, Y. Ukrainsko-azerbaidzhanskiye otnosheniya: osnovnye sfery sotrudnichestva, problemy i perspektivy razvitiya [Ukrainian-Azerbaijani relations: main areas of cooperation, problems and perspectives of development]. [Online]. Available from: https://cyberleninka.ru/article/n/ukrainsko-azerbaydzhanskie-otnosheniya-osnovnye-sfery-sotrudnichestva-problemy-i-perspektivy-razvitiya/viewer [In Russian].
2. Yuiyan, Ch. (2024). Analiz pozitsii i otnosheniya pravitelstv i grazhdan tiurkoyazychnykh stran k spetsialnoi voyennoi operatsii Rossii na Ukraine [Analysis of the position and attitude of governments and citizens of Turcic-speaking countries to the special military operation of Russia in Ukraine]. *Vestnik Permskogo universiteta. Seriya: Politologiya* [Bulletin of Perm university. Series: Political studies], Vol. 18, № 2, pp. 126-134. [In Russian].
3. Berehuta, V. (2025). Normatyvno-pravovi zasady dvostoronnikh vidnosyn Ukrainy z derzhavamy Pivdennoho Kavkazu [Regulatory and legal framework of bilateral relations of Ukraine and the states of the South Caucasus]. *Politychne zhyttia* [Political life], 2, pp. 149-159. [In Ukrainian].
4. Berehuta, V. (2025). Humanitarna dopomoha derzhav Pivdennoho Kavkazu Ukraini pid chas rosiisko-ukrainskoi viiny [Humanitarian assistance from the South Caucasus states to Ukraine during the Russian-Ukrainian war]. *Publichna polityka v umovakh viiny ta mizhnarodnykh vyklykiv: Materialy II Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii* (m. Vinnytsia, 17 kvitnia 2025 r.) [Public policy in conditions of war and international challenges: Materials of the II International Scientific and Practice Conference (Vinnytsia, April 17, 2025]. [Electronic edition]. Donetskyi natsionalnyi universytet imeni Vasylia Stusa, pp. 96-101. [In Ukrainian].
5. Mustafazade Parvana Telman. Pozytsiia Azerbaidzhanu v rosiisko-ukrainskii viini [Position of Azerbaijan in Russian-Ukrainian war]. [Online]. Available from: http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/237/6344/13380-1?inline=1 [In Ukrainian].
6. Dzhalilov, N. (2023). Stavlennia Azerbaidzhanskoi Respubliky do povnomasshtabnoho vtorhnennia Rosii na terytoriiu Ukrainy [Attitude of Azerbaijani Republic to the full-scale invasion of Russia to the territory of Ukraine]. *Ukraina: kulturna spadshchyna, natsionalna*

svidomist, derzhavnist [Ukraine: cultural heritage, national consciousness, sovereignty], Vol. 38, P. 31-40. [In Ukrainian].
7. Samit HUUAM u Kyshynevi – oriientyr na Yevropu. (2005). [GUUAM Summit in Chisinau – orientation to the Europe]. *BBC*. [Online]. Available from: https://www.bbc.com/ukrainian/news/story/2005/04/printable/050422_guuam_started [In Ukrainian].
8. Samedzade, Z. (2013). Strategiya razvitiya ekonomiki Azerbaidzhana [Strategy of the development of Azerbaijani economy]. *Ekonomist* [The Economist], No. 5, P. 11-15. [In Russian].
9. Voyennoye sotrudnichestvo Azerbaidzhana i Ukrainy v 1994-2014 gg. [Military cooperation of Azerbaijan and Ukraine in 1994-2014]. [Online]. Available from: https://azerhistory.com/?p=30647 [In Russian].
10. Kudriachenko, A., Soloshenko, V. (2021). Azerbaidzhanska respublika: zasady uspishnykh transformatsiinykh peretvoren [The Republic of Azerbaijan: Principles of Successful Trasfromations]. *Problemy vsesvitnoi istorii* [Problems of World History], 4(16), pp. 155-174. [In Ukrainian].
11. Akhundova, A. Osnovnye napravleniya transnatsionalizatsii neftegazovoi otrasli Azerbaidzhana [Main directions of the transnationalization of the oil and gas industry of Azerbaijan]. [Online]. Available from: https://archive.interconf.center/index.php/2709-4685/article/view/719 [In Russian].
12. Baba-zade Mekhriban, V., Mustafazade Parvana, T. (2024). Tendentsiia rozvytku dvostoronnikh vidnosyn: Azerbaidzhan i Ukraina [Tendencies of the development of bilateral cooperation: Azerbaijan and Ukraine]. *Naukovyi ohliad* [Scientific review], 1(93), pp. 6-22. [Online]. Available from: https://naukajournal.org/index.php/naukajournal/article/view/262 [In Ukrainian].
13. Kogda i u kogo SOCAR priobrela unichtozhennyi rossiyskimi udarami neftianoy terminal? (2025). [When and from whom SOCAR acquired oil terminal destroyed by Russian strikes?]. [Online]. Available from: https://haqqin.az/news/357403 [In Russian].
14. Tykhonenko, I., Andrushchak, O. (2019). Ukrainsko-azerbaidzhanski vidnosyny za prezydentstva Petra Poroshenka [Ukrainian-Azerbaijani relations by the presidentship of Petro Poroshenko]. Molodyy vchenyy [Young Scientist], 3(67), pp. 170-173 [Online]. Available from: https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/2806/2779 [In Ukrainian].
15. Prezident Ilkham Aliyev posovetoval ukraintsam ne mirytsa s okkupatsiyei [President Ilkham Aliyev advised Ukrainians not to put up with the occupation]. [Online]. Available from: https://azconsulate.com.ua/ru/prezydent-ylham-alyev-posovetoval-ukrayntsam-ne-myrytsya-s-okkupatsyej [In Russian].
16. Azerbaidzhan peredal Ukraine gumanitarnuyu pomoshch na boleye chem 17 millionov dollarov (2023). [Azerbaijan has donated over 17 million dollars in humanitarian aid to Ukraine]. [Online]. Available from: https://rubryka.com/ru/2023/01/23/azerbajdzhan-peredav-ukrayini-gumanitarnu-dopomogu-na-ponad-17-mln-dolariv [In Russian].
17. Azerbaidzhan nadast Ukraini elektrotekhnichne obladnannia na sumu $ 2 mln. (2025). [Azerbaijan will provide Ukraine with electrical equipment worth $ 2 million]. [Online]. Available from: https://fact-news.com.ua/azerbaydzhan-nadast-ukraini-elektrotehnichne-obladnannya-na-sumu-2-mln [In Ukrainian].
18. Iz Azerbaidzhana v Ukrainu otpravlena ocherednaya partiya gumanitarnoy pomoshchi (2023). [Another volume of humanitarian aid sent from Azerbaijan to Ukraine]. [Online]. Available from: https://azertag.az/ru/xeber/iz_azerbaidzhana_v_ukrainu_otpravlena_ocherednaya_partiya_gumanitarnoi_pomoshchi-2806543 [In Russian].
19. Humanitarna dopomoha Azerbaidzhanu vazhlyva dlia enerhetyky Ukrainy (2024). [Humanitarian aid of Azerbaijan is important for the Ukrainian energetics]. [Online]. Available from: https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/humanitarna-dopomoha-azerbaydzhanu-vazhlyva-dlya-enerhetyky-ukrayiny [In Ukrainian].

20. Azerbaidzhan otpravil vtoruyu partiyu gumanitarnoy pomoshchi v Ukrainu (2025). [Azerbaijan has sent the second volume of humanitarian aid to Ukraine]. [Online]. Available from: https://www.aa.com.tr/ru/myr/azerbaidzhan-otpravyl-vtoruiu-partyiu-humanytarnoi-pomoshchy-v-ukraynu/3479475 [In Russian].
21. Azerbaidzhan mozhe zniaty embarho na zbroiu dlia Ukrainy cherez ataky rosiian [Azerbaijan may lift arms embargo on Ukraine due to Russian attacks]. [Online]. Available from: https://www.rbc.ua/rus/news/azerbaydzhan-mozhe-znyati-embargo-zbroyu-1754845293.html [In Ukrainian].

Tkachenko I. The Azerbaijan–Ukraine Partnership and Azerbaijan's Stance on the Russian–Ukrainian War.

The article is considered to the specialties of the attitude of the Republic of Azerbaijan to the Russian-Ukrainian war, starting from the annexation of Crimea, the beginning of the full-scale invasion on February 24, 2022, and the growth of interaction between Ukraine and Azerbaijan during 2022-2025. It is shown that the neutral position of Azerbaijan regarding the civilizational conflict between the Russian Federation and Ukraine was largely due to the problem of Nagorno-Karabakh and Moscow's participation as an arbitrator in the confrontation between Armenia and Azerbaijan. In accordance with the change in its course in favor of Azerbaijan and, accordingly, the decrease in Russia's influence on Azerbaijan, relations with Ukraine are becoming more important for the Aliyev's state, and the quality and productivity of cooperation have been increasing in recent years, given the status of Azerbaijan and Ukraine as strategic partners. In addition, it is emphasized that Azerbaijan's favorable attitude towards Ukraine was due both to their joint participation in post-Soviet integration processes (for example, GUAM), and to Ukraine's position regarding the war for Karabakh, in which it took a pro-Azerbaijani position, demonstrating at the highest state level support for the territorial integrity of Azerbaijan.

It has been established that after resolving the Karabakh conflict in its favor and restoring the territorial integrity of the state in September 2023, Azerbaijan demonstrates a certain pro-Ukrainian position and increasingly pays less attention to the Russian Federation in terms of its attitude to the Russian-Ukrainian war, providing Ukraine with effective humanitarian and infrastructure assistance, up to considering the possibility of lifting the embargo on arms supplies to one of the parties, namely Ukraine.

***Keywords**: Azerbaijan, Ukraine, Russian-Ukrainian war, post-Soviet context, GUAM, humanitarian aid, annexation of Crimea, full-scale invasion of the Russian Federation.*

Надійшла до редколегії: 19.03.2026
Прийнята до друку після рецензування: 15.04.2026
Дата публікації: 20.07.2026